

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Két gyár tűzkatasztrófa*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp

(Hely)

1923. 6. 9.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

614.84

Hely

Idő

"1923"

Személy

Két gyár tűzkatasztrófája.

A Hungári Műtrágya és Kénsavgyár égése. — Percenként kétszázötvenmillió kár. — Nyolc vagon a lángokban. — A Just izzó lámpagyár égése. — Negyven vagon fa, hat vagon papír, rengeteg nyersanyag a tűz martaléka. — A kár itt is kétszázötvenmillió. — A pesti tűzoltóság nem segíthetett az újpestieknek. — A szomszédos gyári tűzoltóságok büféáldozó munkája.

A tavalyi Silos-féle tűzkatasztrófa óta nem volt hasonló tüzvész Budapesten, mint amilyen péntek este pusztított. Két helyen egyszerre rikoltott a félelmetes vörös kakas, két teljesen ellenkező irányban: a Gubacsi-uton és Újpesten. Az előbbi helyen félelmetes mennyiségű kénsavtömegek között csaptak fel a lángok; Újpesten pedig gyárépületek közé ékelt hatalmas raktárépület eseté a lángok martalékává. A kár e két helyen együttvéve, hozzávetőleg ötszázmillió korona. Manapság, amikor olyan szegények vagyunk mindenféle nyersanyagban, kétszeres veszteség az ilyen tűzkatasztrófa, amely úgy érezzük, minden polgárnak kára és csak egy bennük a vigasztaló, hogy a tűz pusztító ereje dacára is emberéletben egyik helyen sem esett kár.

Kevéssel hat óra előtt néhány perccel a Hungária Műtrágya, Kénsav- és Vegyipari gyár Kén-utcai gyártelepe jelentkezett a központi tűzörségen, hogy az egyik raktár tüzet fogott. A központi tűzörség Kun-utcai épületében rögtön riadót fújnak, mert a Hungária Kénsavgyárban már két héttel ezelőtt is volt tüzeset és így a tűzoltóparancsnokok jól ismerték a veszélyes telepet. Rögtön utnak indították az összes örségeket, úgyhogy a központi tűzörség vezetésével kivonult minden balparti kerület tűzörsége Breuer Szilárd tűzoltófóparancsnok vezetésével.

A tűzoltó-automobilok és kocsik hallatlan gyorsasággal robogtak végig a Mester-utcán és a Gubacsi-uton, de mire odaértek, már a gyár hátsó részén álló óriási, körülbelül nyolcezer négyzetméter területet elfoglaló egyszemeletes raktárépület lángokban állott. Ekkor már javában dolgozott a Hungária-gyár jól felszerelt házi tűzoltósága, amely a tűz kitörése után rögtön a szomszédos kénsav-ter-

melő háromemeletes gyárépületet igyekezett lokalizálni. Breuer Szilárd tűzoltófóparancsnok üzembe helyezte az összes vizugarakat, a gőzfecskendő kocsikat azonban visszakiűdték, mert a gyár vízi berendezése olyan kifogástalan, hogy ezekre nem volt szükség.

Az óriási raktárépület mellett van egy nagy fahid, amelyen csillék futnak. Ezeket a csilléket hozták ki a kénkora előállításából visszamaradt vörösszínű pörköt, amely ilyenkor még izzó állapotban van. A fahid végén a csilléket kifordítják és az égő pernyét a földre hányják, amely ott több mint egyszemeletes dombbá fejlődött.

A tűz úgy keletkezett, hogy egy ilyen izzó pörkkel telített csille meggyújtotta a fahid legszélső pillérét

és a száraz fa rögtön lángra lobbant, átterjedt a szomszédos, emeletes raktárhelyiségre. A raktárhelyiség kátránytözegete a tüzet tovább terjesztette és a nagy favázás épület a tűz kitörésétől számított negyedórán belül már romokban is hevert. Az épületben óriási mennyiségű szuperfoszfát volt felhalmozva és ugyan-csak szuperfoszfát volt a raktárhelyiségek mögött álló nyolc vagonban is. Ezek közül négyet sikerült a gyári tűzoltóságnak kimenteni, de négy elpusztult a raktárépülettel együtt.

A tűzoltóság a legnagyobb szőmegfeszítéssel most már csak azon dolgozott, hogy a nagykiterjedésű gyártelepet, amely közel huszonötezer négyszögméter területen fekszik, megmentse a katasztrófától.

A tüzvészdelmet okozó fahid ugyanis erkélyszerűen végigfut a gyártelep főépületén és így a továbbterjedés igen könnyen volt lehetséges.

A Pesti Hírlap munkatársa a tűz színhelyén beszélt Breuer Szilárd tűzoltófóparancsnokkal, aki a következőket mondotta:

— Csak ez az egy feladatunk van, hogy a gyártelepet megmentjük, mert a tűz főfészke a nagy raktárhelyiség, hihetetlen gyorsan, tíz perc alatt leégett. Erős munkával sikerült erre a helyre a tüzet elkeríteni, úgyhogy a raktárhelyiség még mindig égő és lángokban álló vázait és gerendáit nem is öntözzük, mert az magától is elalszik és így a hamu alatt maradt szuperfoszfát még használható lesz. Ha azonban ezt is erősebb vizugarakkal öntjük el, úgy tulajdonképpen nem érünk vele semmit és az óriási kárt még tetőzzük. Csupán arra szorítokozunk, hogy a raktárhelyiség égő széleit elkerítsük a gyár többi részétől.

A Hungária Műtrágya, Kénsav- és Vegyipari gyár tűzkatasztrófájának híre gyorsan terjedt a fővárosban. Hamarosan megtudták a katasztrófa hírét a főváros közgyűlési termében is. A főváros vezetéséből dr. Sipőcz Jenő polgármester, Bárdy és Lobmayer tanácsnokok kíséretében már a tűz kitörése után fél órával ott volt a helyszínen. Nem sokkal utána érkezett meg dr. Marinovich Jenő fő-

kapitány több magasrangú rendőrtisztviselővel. Hét óra felé megjelent a tűz színhelyén Folkusházy Lajos alpolgármester is, akit Platthy György és Csilléry András bizottsági tagok kísérték.

A főváros és a rendőrség vezetését Breuer Szilárd tűzoltófóparancsnok és Blaschnek Hugó tűzoltófőtiszt kalauzolta végig a veszélyeztetett s lángban álló területen. Gyors, kemény vezényszavak pattogtak versenyt a leomló, üszkös gerendák zajával.

A tűzoltók megkísérelték még a raktárhelyiségek mögött rekedt négy vasúti kocsit megmentését is, de azokat már nem lehetett onnan kivontatni.

Különösen nagy lánggal égett közülük a raktárhelyiség északnyugati oldalán álló két tömlős kocsit, amelyek azonban szerencsére üresek voltak.

Szemtanu a tűz keletkezéséről.

A gyár udvarán ijedt arcu munkások, környékbeli lakosok, asszonyok, leányok, férfiak tárgyalták az eseményt. Kovács Béla gyári munás, aki a tűz keletkezésénél ott volt, a következőképen mondotta el a katasztrófa lefolyását:

— Épen a fahid mellett mentem, — mondotta. — amikor észrevettem, hogy a nagymennyiségben felhalmozott pörk meggyújtotta a hid egyik gerendáját. Rögtön szoltam is az embereknek, akik közül az egyik mindjárt elfutott arrafelé, ahol a gyári tűz-

tóság tart ügyeletet. Néhányan visszarahantunk a gyáregületek közé és ott jeleztük, hogy tűz van. Az emberek a műhelyekből előfutottak és ismét visszamentünk a fahidhoz.

Ekkor valami hihetetlen látvány tárult előlem. Ez alatt a néhány perc alatt a jelentéktelennek látszó tűz áttérjedt a szomszédos raktárhelyiség kátránytetőzetére és mi az épületek mellett szinte tehetetlenül néztük, amint a műtrágyával zsúfolt emeletes épület percek alatt lángragyult.

A lángok pillanatok múlva kicsaptak az ablakokon és mikor a tűzoltóság a fecskendőket üzembe helyezte, már nagy robajjal összedült az egyik épülettömb.

A kivonult tűzoltóság estefelé, miután a gyártelep más helyiségeire a tüzet veszélytelenné tette, ismét a tűz lokalizálásához fogott. A raktárhelyiség eredetileg nyolc méter magas, nyolc méter hosszú és husz méter széles épület volt, amely a Kén-utca, Illatos-utca, a meghosszabbított Mester-utca és a Gubacsi-ut között terül el. **Elképzelhető, hogy ilyen óriási kiterjedésű épületben milyen nagymennyiségű műtrágya, kénsvágyártáshoz szükséges kénérc volt felhalmozva.** Különös szerencsének volt mondható, hogy

a tűzoltóság munkáját megkönnyítette a szél iránya is,

amely a gyártelepről kifelé fujt, a mező felé és így a raktáregület mellett levő kénsvágyal telt gyáregületeket meg lehetett menteni.

A raktárban felhalmozott műtrágya és kénérc csak részben semmisült meg, a kár azonban még így is meghaladja a kétszázötven-háromszáz millió koronát.

Közvetlenül a tűz főfészke mellett nagymennyiségű fagerendázat volt felhalmozva, amelyet egy új épület elkészítéséhez halmoztak össze. **Természetesen a gyűlékony anyag szintén a tűz martaléka lett.**

A környék lakói szinte népvándorlásszerűen indultak meg a Kén-utca és Illatos-utca felé, ahol a rendőrségi legénységen kívül egy század katonaság vont kordont. Több órai megfeszített munka után éjszaka egy óra felé sikerült a tűzveszedelmet teljesen lokalizálni.

Eg a Just izzógyár!

Alighogy a központi tűzörség épületéből kirobogtak az automobilon és a tűzoltókoscsók, ismét megszólalt a telefon. **Az újpesti tűzoltóság kért segítséget a budapesti tűzoltóságtól, mert, mint jelezték, kigyulladt a dr. Just Izzólámpa- és Villamosági gyár r.-t. gyártelepe. A budapesti tűzoltóság ebben az esetben nem tudott az újpestieknek segítséget nyújtani, mert teljes készenlétben kivonult a kénsvágyár égéséhez.**

Igy a Just Izzólámpagyár tüzet a gyár tűzoltósága, az újpesti önkéntes tűzoltók, a szomszédos gyárak tűzoltósága vették munkába.

Hat óra felé az Újpest, Ó-utca és Gyár-utca között fekvő gyártelep hátsó részén egy-két emeletes raktárhelyiségben támadt a katasztrófa. A gyártelepet jobbról az Egyedi-féle gyár, balról a Lloyd konzervgyár határolja és a környék mindenütt telve iparvállalatokkal, úgyhogy a tűz továbbterjedése szinte felmérhetetlen károkat okozhatott volna. **A kétemeletes raktáregület harminchat méter hosszú, tizenhat méter széles és nagymennyiségű áru- és nyersanyag volt benne felhalmozva.**

A raktárhelyiség első és második emeletére a lakáshivatal nem rég két családnak utalt ki lakást, s ezek vették észre először a tüzet.

A raktáregület második emeletén egy nagy szobában a villanykörték csomagolására használatos hullámpapír volt felhalmozva, s a tűz itt keletkezett.

Mikor észrevették, hogy ennek a helyiségnek az ablakán lángok csapnak ki, rögtön értesítették a gyári tűzoltóságot, amely azonnal munkához látott és rövid idő alatt a helyszínen volt az újpesti tűzoltóság is teljes felszerelésével. A raktáregület azonban itt is már az első percekben menhetetlennek látszott s a tűzoltóság főfeladata abban merült ki, hogy a telep többi épületeit s a környező gyárakat a tűz továbbterjedésétől megmentsse. A veszélyeztetett helyen, a raktáregület földszintjén és pincéjében negyven vagon tűzifa volt beraktározva, amelyet a gyárvezetőség tisztviselőinek és munkásainak szerzett be. Az újpesti tűzoltóság Csepregi Pál tűzoltó-főparancsnok vezetésével a gyári tűzoltósággal karöltve igyekezett megmenteni a kétemeletes épületből az óriási értékű nyersanyagokat, de a tűz olyan rohamosan terjedt, hogy a nagy küzdelem nem vezetett eredményre.

A beraktározott hétezer kilogramm nyers üveg, hat vagon hullámpapír, ötszázézer üveglap, kétszázötvenezer villamoskörte foglalát, háromezer doboz villamoskörte, öt métermáza kábel, rengeteg elektromos zsinór, hétszáz terekes kátránypapír, negyven vagon tűzifa a tűz martaléka lett.

A gyár igazgatója, Perczel Aladár, a tűz helyszínén kijelentette, hogy a kár hozzávetőleg kétszáz-kétszázötven millió korona.

Nagy készültséggel vonult ki az újpesti államrendőrség is, Csutak Béla rendőrkapitány és Hepré Rezső főfelügyelő vezetésével. Hat óraker már kint voltak a helyszínen az újpesti mentők is, akiknek azonban szerencsére kevés dolguk akadt. Hat esetben nyújtottak első segélyt a kivonult mentők. Török Ferenc és Molnár Károly, akik a gyár szomszédságban laknak, a füsttől és a hőségtől rosszul lettek. Szabó Ferenc és Gyarmati Gábor tűzoltók elsőrendű égési sebeket szenvedtek, Gál János üvegfuvó, aki az oltás munkájában segített a tűzoltóknak, másodfoku égési sebekben fekszik az újpesti kórházban. Lakos István Wolfner-gyári munkás, aki szintén a tűzoltóknak segédkezett, roncsolást szenvedett mind a két kezefején a szivattyunál.

Este féltíz óraker a kétemeletes raktárhelyiségnek már csak négy fala állott és a tüzet sikerült erre a helyre teljesen elszorítani. Az újpesti tűzoltók még budapesti kollégáik nélkül is derekasan dolgoztak. Nagyon sokban segítségükre volt a Just izzólámpagyár házi tűzoltósága is és nagy önfeláldozással segítettek a veszélyeztetett helyre a Juta, Wolner, Tungsram-gyár tűzoltói is.

Kévéssel éjjel után sikerült a jelentékeny károkat okozó tüzet teljesen lokalizálni.